

Geweld tegen zorgmedewerkers

Parket Rotterdam haalt contacten met instellingen aan

Geweld tegen zorgmedewerkers laat zich lastig beteugelen. In Rotterdam tonen vertegenwoordigers van de zorg, politie en OM begrip voor elkaars moeilijkheden. En gaan op zoek naar oplossingen. "Wie nooit aangifte doet, raakt medewerkers kwijt."

“Bij geweld tegen politiemensen of buschauffeurs verstaan wij ons vak en heeft het beleid om een veilige publieke taak prioriteit te geven in de praktijk effect”, weet officier van justitie Paul Morsch. Maar geweld tegen zorgmedewerkers is moeilijker, zegt hij tegen vertegenwoordigers uit de zorg. Die zijn deze 12 april, midden in de ‘Week van de Veilige Publieke Taak’ (VPT), naar het Rotterdamse parket gekomen. Als officier, legt Paul Morsch uit, weegt hij bij zijn beslissingen naast de ernst van een gepleegd feit en de omstandigheden waaronder dat is gepleegd, ook de persoon van de verdachte mee. “Als er psychische problemen spelen, is dat laatste voor ons juristen moeilijk.”

Zorg en straf zijn twee werelden, met twee eigen talen, zegt René de Beukelaer, plaatsvervangend hoofdofficier van Rotterdam. Het is niet direct zonneklaar welk optreden het best past op incidenten. “Soms wordt in de zorg geen aangifte gedaan, omdat men vindt dat agressie en geweld erbij horen. Anderen doen juist aangifte, zodat een patiënt kan worden overgeplaatst.”

Voor het OM is een ‘eenvoudige mishandeling’ niet

zwaar genoeg om psychologische en psychiatrische rapportages over een verdachte op te vragen. Dus moeten zorgmedewerkers die een incident melden aangeven met welke problemen de geweldspleger kampt. Maar zorginstellingen voelen zich allereerst behandelaar en privacybewaker.

De Beukelaer: “Het OM schiet weer te snel in de kramp dat gedrag door patiënten hen niet kan worden toegerekend. Maar die mensen weten doorgaans prima wat ze ‘s ochtends gegeten hebben, en dat slaan niet mag.”

Anoniem

Heb niet te veel koudwatervrees, zegt ook Sander Flight, zelfstandig onderzoeker en adviseur op het terrein van GGZ en VPT: “Het idee leeft vaak dat je geen aangifte hoeft te doen ‘want de cliënt is een beetje gek’. Zo kijken rechters er niet naar. Zij achten verdachten niet snel volledig ontoerekeningsvatbaar.”

Flight is door het parket niet uitgenodigd om een mooiweerverhaal af te steken. Ja, veel gaat goed, maar zorg, politie en OM laten steken vallen. Binnen zorginstellingen

blijven geweldsmeldingen soms maanden liggen, of ze worden niet serieus genomen door collega's ('Bij mij doet ie dat nooit') en leidinggevend (‘Melden is niet goed voor ons imago’). Zorginstellingen zijn als eerste aan zet, zegt Flight. Zij moeten hun interne norm helder maken en bij overschrijding in actie komen.

Politiefunctionarissen die meldingen uit de zorg krijgen, weten vaak niet goed hoe daarmee om te gaan. Slachtoffers die anoniem aangifte willen doen of ‘domicilie willen kiezen’ (waardoor ze niet hun eigen adres maar dat van de werkgever noemen), worden wel eens foutief geïnformeerd: ‘Ja sorry, maar een gebouw kan natuurlijk geen aangifte doen’.

Slachtoffers en hun werkgevers kunnen het OM vaak moeilijk bereiken. En soms ontvangen zij maanden na hun aangifte een OM-brief waarin het besluit dat de verdachte niet verder wordt vervolgd, nauwelijks is gemotiveerd: ‘Omdat het feit niet strafbaar is.’ Of: ‘Om redenen van geestelijke gezondheid.’

Sander Flight: “Bij al die missers in de keten concluderen aangevers: nooit meer aangifte doen. Daar veranderen al die mooie flyers, posters of stappenplannen dan niets meer aan.”

Doe aangifte!

Er zijn politiecollega's die de regels rond VPT niet voldoende kennen, zegt Gerrit Laurens, sectorhoofd binnen Politie Eenheid Rotterdam. “Je lost dat niet op door een VPT-mailtje in de hele organisatie te verspreiden. Maar krijgen wij als politie de melding ‘buschauffeur in nood’, dan gaan we daar direct op af.”

Doe aangifte, drukt de teamchef zijn zorg-toehoorders op het hart. “Vaak kennen we de geweldplegers al, bijvoorbeeld door eerdere gevallen van geweld. Soms helpt een waarschuwingsgesprek, soms kan schade worden verhaald, en soms gaan we het strafrecht in.”

Soms legt de politie het probleem deels terug. Laurens: “We vragen zorginstellingen ook: Wat doe je nu zelf in je eigen organisatie? Welke normen stel je er? Heb je je arbobeleid op orde? De politie heeft inmiddels een contactpersoon VPT aangesteld om vragen te beantwoorden en informatie over de voortgang van zaken te delen.”

Vertegenwoordigers uit de zorg willen meer weten over de aangifte door de zorginstelling. Moet de instelling formeel een medewerker benoemen die namens slachtoffers aangifte doet? “Dat hoeft niet met schriftelijke besluiten te zijn dichtgetimmerd,” zegt officier Paul Morsch, “uiteindelijk gaat het om voldoende bewijs. Behalve aangiftes en getuigenverklaringen is ook onderzoek nodig. Denk aan videobeelden of aan de administratie van de instelling waaruit blijkt wanneer een verdachte afspraken had.”

Onderzoeker Flight hamert op het belang van aangifte doen. “Wie nooit aangifte doet, raakt letterlijk mensen kwijt. Aangifte doen is een cruciaal signaal: naar de veroorzaker, maar vergeet ook andere werknemers en patiënten niet die bang zijn. Als je als instelling goede contacten legt met de politie, schiet het aantal aangiftes eerst omhoog, daarna daalt het sterk. Dan voorkómt de dreiging van de aangifte incidenten.”

Plaatsvervangend hoofdofficier De Beukelaer oppert praktische oplossingen voor de moeilijkheden. “Zou je als behandelaar wel kunnen melden dat een geweldsincident géén verband heeft met de problematiek waarvoor de patiënt behandeld wordt?” Uit de zaal: “Ja, ik denk dat je dat wel kan zeggen.”

Een ander uit de zaal: “Ik denk dat wij bij onze meldingen en aangiften meer kunnen vermelden waarom we wel of geen aangifte willen doen.”

Brief retour

Gemeente Rotterdam heeft een goede VPT-aanpak, horen de vertegenwoordigers uit de zorg. In 2008 had de Dienst Stadstoezicht nog niets geregeld op VPT-gebied. Vanaf dat moment is het geregeld voor alle ambtenaren. “Als die met incidenten zijn geconfronteerd hoeven ze niet zelf naar de politie, maar kunnen ze bij mijn team incidenten melden”, zegt John de Lange van de gemeente Rotterdam.

Alle aangiften worden op het domicilieadres (de gemeente) gedaan. Medewerkers krijgen over een incident thuis geen post meer en alle zaken worden geregistreerd en gemonitord. De gemeente beoordeelt of een melding aangiftewaardig is. De Lange: “We begeleiden medewerkers, gaan met hen mee naar de rechtbank en helpen hen zich als benadeelde te voegen in een strafzaak. Elke stap geven we aan hen door, ook als er geen nieuws is.”

Het werkt. De doorlooptijden in deze gemeentezaken zijn teruggebracht van 16 naar 3 maanden. En 85 procent van de aangiften leidt tot een veroordeling.

De Lange: “We zien alle conceptbrieven die politie en OM naar slachtoffers willen sturen. Als daarin staat ‘we hebben geen tijd voor deze zaak’, gaat die brief niet naar het slachtoffer. Die sturen wij terug naar politie en OM. Met de opmerking dat politie en OM zelf landelijk hebben afgesproken deze geweldplegers in beginsel voor de rechter te brengen, schade zoveel mogelijk te verhalen en slachtoffers optimaal te informeren.”

In regio Rotterdam vormen gemeenten, politie, OM, RET en sinds kort ook Bouman GGZ een VPT-platform. Het is een netwerk waarin partijen elkaar ondersteunen, weet De Lange.

Weer ziet De Beukelaer landelijk een kans voor de zorg. “Is het mogelijk dat jullie net als Rotterdam een platform instellen? Zodat ook jullie vaste contactpersonen hebben?” ■